

การประชุม Pre-CONSAL เรื่อง “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians”

รองศาสตราจารย์ ดร. ทัดนา หากุลพล
ดร. นฤมล รื่นไวย

การจัดประชุม Pre-CONSAL เรื่อง “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians” มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ในประเทศสมาชิก ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และการเคลื่อนย้ายของบรรณารักษ์ในการประกอบอาชีพ และข้อจำกัดในการประกอบวิชาชีพของชาวต่างชาติในแต่ละประเทศ โดยแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดเพื่อให้ได้ข้อสรุปเพื่อตอบวัตถุประสงค์

Pre-CONSAL “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians”

Associate Professor Dr. Tassana Hanpol
Dr. Narumol Ruenwai

Pre-CONSAL Convening on “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians” concerned the contents of Library and Information Science Education in member countries, skills and competencies required of Library Professional, Cross Border Mobility of Library Professional and restrictions for foreign professionals in each country. Group discussion and brain storming were used to come up with the conclusions that reflected the objectives.

การประชุม Pre-CONSAL เรื่อง “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians”

รองศาสตราจารย์ ดร. ทัดนา หาญพล*

ดร. นฤมล รื่นไวย**

ความนำ

การประชุม Pre-Consal เรื่อง “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians” จัดเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2558 ณ โรงแรม Viva Garden Serviced Residence กรุงเทพมหานคร มีผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน 18 คน จากประเทศฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย บรูไนดารุสซาลาม มาเลเซีย สิงคโปร์ เมียนมาร์ เวียดนาม และประเทศลาว โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจภูมิหลังของประเทศในอาเซียนและผลกระทบในการปฏิบัติงานด้านบรรณารักษศาสตร์ในแต่ละภูมิภาคในอาเซียน

2. อภิปรายและระดมความคิดในเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เช่น ความต้องการในการประกอบอาชีพบรรณารักษศาสตร์ในประเทศสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือก ทักษะและสมรรถนะที่ต้องการในวิชาชีพข้อจำกัดในการประกอบอาชีพของชาวต่างชาติในแต่ละประเทศ

3. เพื่อกำหนดบทบาทของสมาคมห้องสมุดที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ในเรื่องอาชีพและการจำแนกพื้นที่ที่จะทำความร่วมมือ

4. เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับสมาคมห้องสมุดในหมู่ประเทศอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีซึ่งกันและกันและทำงานไปด้วยกัน

* อ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย M.A. (Library Science),

Ph.D. (Educational Media) University of Missouri, Columbia, USA รองศาสตราจารย์ระดับ 9 (ข้าราชการบำนาญ)
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อีเมล: tassanastou@gmail.com

**ศศ.บ. (English) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศศ.ม. (Applied Linguistics)

มหาวิทยาลัยมิดเดิล Ph.D. (Information Science) Loughborough University, United Kingdom ผู้อำนวยการศูนย์ความรู้
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย อีเมล: narumolrw@gmail.com

ผลที่ได้รับจากการประชุม มีดังนี้

1. การตระหนักถึงความท้าทายในวิชาชีพนำโดยกลุ่มประชาคมอาเซียน
2. การเพิ่มพูนการเจรจา ความเข้าใจและการเห็นพ้องต้องกันในหมู่กรรมการบริหารคอนซาลและสมาคมห้องสมุดถึงวิธีการดำเนินงานในการเคลื่อนย้ายไปประกอบอาชีพบรรณารักษ์ข้ามประเทศ
3. ข้อเสนอแนะการทำความร่วมมือโดยการยอมรับข้อตกลงระหว่างกัน
4. การรวบรวมข้อมูลห้องสมุดและสมาคมห้องสมุดที่เกี่ยวกับทักษะและคุณสมบัติที่ต้องการในวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ และเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบในการปฏิบัติ และเพื่อการทำงานในภูมิภาคซึ่งเผยแพร่และใช้อย่างยิ่งได้

การประชุมประกอบด้วย การบรรยายของผู้แทนสมาชิกคอนซาลแต่ละประเทศ เพื่อให้ภูมิหลังเกี่ยวกับการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ทักษะที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพ การเคลื่อนย้ายภาคแรงงานสำหรับอาชีพบรรณารักษ์ และข้อจำกัดในการประกอบวิชาชีพของชาวต่างชาติในแต่ละประเทศ แบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วยผู้แทนของประเทศสมาชิกคอนซาลที่เข้าสัมมนา ระดมความคิดในประเด็นเกี่ยวกับการประกอบอาชีพบรรณารักษ์ ทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพบรรณารักษ์ การเคลื่อนย้ายเพื่อประกอบอาชีพบรรณารักษ์ และข้อจำกัดในการประกอบวิชาชีพของชาวต่างชาติในแต่ละประเทศ

การบรรยายของผู้แทนประเทศสมาชิกคอนซาล มีดังนี้

1. การบรรยายเรื่อง **Cross Mobility of Librarians** โดย Yolanda C. Granda ประเทศฟิลิปปินส์ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: **ASEAN Economic Community (AEC)**

จะต้องมีการยอมรับคุณสมบัติทางวิชาชีพ เพื่อให้ง่ายต่อการเคลื่อนย้ายภายในภูมิภาค ทั้งนี้จะต้องมีการกำหนดขอบเขตความเป็นอิสระการพัฒนาและจัดทำข้อตกลงด้านการบริการให้สำเร็จภายในปี 2558 พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้เข้มแข็งโดยเฉพาะทางด้านการบริการ

1.2 ข้อกำหนดพื้นฐานของการเคลื่อนย้ายแรงงานบรรณารักษ์ข้ามชาติ (**Basis For Cross Border Mobility of Librarians**) จะต้องยอมรับร่วมกันในเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 ASEAN Framework Agreement on Services (AFAS) Article V: Mutual Recognition

สมาชิกอาเซียนจะต้องประกาศว่าจะยอมรับการศึกษาหรือประสบการณ์ของบรรณารักษ์ที่แต่ละประเทศมีอยู่ ที่ตรงกับความต้องการ หรือบรรณารักษ์อาจมีใบอนุญาตให้จ้างงานได้ หรือประกาศนียบัตรที่ได้รับจากประเทศสมาชิกในอาเซียน ซึ่งจะต้องตรงกับวัตถุประสงค์ของใบอนุญาตให้ทำงาน หรือประกาศนียบัตรในการทำหน้าที่ให้บริการ

1.2.2 ASEAN Movement of Natural Persons (MNP) จะต้องจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับ MNP (Professionals) ของบุคลากรด้านบรรณารักษ์ในพิมพ์เขียวของ AEC โดยเฉพาะในด้านการยอมรับคุณสมบัติทางวิชาชีพ การพัฒนาบุคลากรและทำให้ MRA สมบูรณ์ มีการจัดการทรัพยากรบุคคลที่เข้มแข็งในด้านบริการ พัฒนาสมรรถนะหลักและคุณสมบัติวิชาชีพโดยเน้นบริการเป็นอันดับแรก

1.2.3 ASEAN Mutual Recognition Agreement (MRA) จะต้องจัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับการจัดการด้านความร่วมมือในอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การเคลื่อนย้ายแรงงานด้านบรรณารักษะง่ายขึ้น เป็นการแลกเปลี่ยนสารสนเทศ และกระตุ้นความร่วมมือ หาโอกาสในการฝึกอบรม สนับสนุนให้ใช้แนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องมาตรฐานและคุณสมบัติของบุคลากรในวิชาชีพ จะต้องมีการยอมรับ ด้านการศึกษา การสอบ ประสพการณ์ การพัฒนาวิชาชีพและคุณธรรม

1.3 กรอบในการจัดการเพื่อทำให้เกิดการยอมรับร่วมกัน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement: MRA) ข้อเสนอการยอมรับการมีสิทธิ์ในการสมัครเข้าทำงานของบรรณารักษ์ต่างชาติ

บรรณารักษ์ต่างชาติอาจสมัครลงทะเบียนในประเทศเจ้าบ้านเพื่อสามารถเข้ารับการฝึกปฏิบัติทางบรรณารักษศาสตร์ในประเทศเจ้าบ้าน โดยปฏิบัติตามกฎระเบียบของเจ้าบ้านและสภาพต่างๆ ดังนี้

- 1.3.1 จะต้องมีความสมบัติของบรรณารักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานที่ควบคุมดูแล และประเทศเจ้าบ้าน
- 1.3.2 การดำเนินงานด้านการลงทะเบียนทางวิชาชีพและประกาศนียบัตรเพื่อทำงานในวิชาชีพ จะต้องออกให้โดยหน่วยงานที่มีอำนาจของประเทศเจ้าบ้าน
- 1.3.3 เป็นบรรณารักษ์อยู่ในปัจจุบันหรือผู้ชำนาญการไม่น้อยกว่า 5 ปี ในประเทศของตน
- 1.3.4 มีการปฏิบัติด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD) ในระดับเป็นที่พึงพอใจ และสอดคล้องกับนโยบาย CPD ของหน่วยงานที่ดูแล
- 1.3.5 ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่กำกับดูแลในประเทศตนว่าไม่เคยทำผิดกฎหมายด้านอาชีพหรือมาตรฐานด้านคุณธรรมในระดับประเทศและนานาชาติที่สัมพันธ์กับการฝึกปฏิบัติทางบรรณารักษศาสตร์
- 1.3.6 ได้สำแดงว่าไม่เคยต้องโทษทางกฎหมายในประเทศตนและประเทศอื่น ๆ
- 1.3.7 การยอมรับทำตามการประเมินใดๆหรือตามความต้องการของหน่วยงานที่กำกับดูแลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศที่จะว่าจ้างงาน

ทั้งนี้ บรรณารักษ์ต่างชาติ จะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของประเทศเจ้าบ้าน ดังต่อไปนี้

1. ขึ้นตรงต่อกฎหมายของประเทศนั้น
2. ยึดมั่นกับแนวปฏิบัติและมาตรฐานทางวิชาชีพและด้านคุณธรรม
3. ยึดมั่นในกฎหมายที่มีอยู่ทั่วไปของประเทศเจ้าบ้าน
4. ยินดีสมัครเป็นสมาชิกตามข้อกำหนดสำหรับการประกันทางวิชาชีพในประเทศเจ้าบ้าน
5. เคารพวัฒนธรรมและการปฏิบัติด้านศาสนาของประเทศเจ้าบ้าน

1.4 เงื่อนไขในการเคลื่อนย้ายแรงงาน (Mode of Mobility) มี 10 ประเทศสมาชิกในอาเซียน เห็นพ้องต้องกัน ให้มีการออกใบอนุญาตชั่วคราว หรือมีการลงทะเบียนชั่วคราว ใน 5 หัวข้อดังนี้

1. การฝึกปฏิบัติในวงจำกัด
2. การเยี่ยมชมของผู้เชี่ยวชาญ
3. การศึกษาและฝึกอบรม
4. มิติเกี่ยวกับความช่วยเหลือทางมนุษยธรรม
5. งานวิจัย

MRA ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

มีหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ที่หลากหลายที่เปิดสอนอยู่ในประเทศอาเซียน บางประเทศในอาเซียนไม่ได้เปิดสอนหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (เขมร ลาว เมียนมาร์) บางประเทศไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

1.5 ASEAN Qualifications Reference Frameworks (AQRF) กำหนดกรอบคุณสมบัติที่ใช้อ้างอิง ประกอบด้วย โครงสร้าง องค์ประกอบ และการอ้างอิง

โครงสร้าง ประกอบด้วย ขอบเขต ระบุการศึกษา การฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ สนับสนุนการยอมรับคุณสมบัติ การศึกษาและการเคลื่อนย้ายนักศึกษา ทักษะ ผู้ปฏิบัติงานและวิชาชีพ

หลักการ ไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงระบบที่ใช้ในแต่ละประเทศ เคารพโครงสร้างและกระบวนการเฉพาะด้าน

การประกันคุณภาพ สนับสนุนการประกันคุณภาพทางการศึกษาและการฝึกอบรม

องค์ประกอบ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เน้นผลการเรียนรู้มากกว่าระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน

ระดับตัวชี้วัด มี 8 ระดับ มี 2 ประเด็นคือ ความรู้และทักษะ การนำไปใช้และความรับผิดชอบ การเชื่อมโยงกับกรอบคุณสมบัติระดับชาติ

Reference Frameworks (AQRF) ได้แก่ การอ้างอิง เน้นให้เห็นว่าองค์กรต่างๆ ได้คุณภาพมาตรฐานและประยุกต์ใช้แนวแนวคิดที่เข้ากันได้ดีกับหลักการเทียบเคียงสมรรถนะ

ขั้นตอนการอ้างอิง อธิบายโครงสร้างการเชื่อมโยงกรอบคุณสมบัติในระดับชาติกับกับ AQRF และมั่นใจว่ากระบวนการเชื่อมโยงจริงจังและโปร่งใสจัดทำโครงสร้างรายงานทั่วไปสำหรับการรายงานทั่วไป สำหรับการรายงานอ้างอิง

เกณฑ์การอ้างอิง มีความต่อเนื่องอย่างสูงสุด และทำให้กระบวนการอ้างอิงโปร่งใสในหมู่ประเทศสมาชิกในอาเซียนประกอบด้วย

1. โครงสร้างระบบการศึกษาและการฝึกอบรม
2. กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการอ้างอิงได้ถูกกำหนดและพิมพ์เผยแพร่โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ
3. ขั้นตอนสำหรับผนวกคุณลักษณะในกรอบคุณลักษณะแห่งชาติหรืออธิบายนสถานในที่ระบบคุณภาพแห่งชาติมีความโปร่งใส
4. มีความชัดเจนและสถิติการเชื่อมโยงระหว่างระดับคุณลักษณะในกรอบคุณลักษณะหรือระบบและระดับตัวชี้วัดของ AQRF
5. มีพื้นฐานความเห็นชอบมาตรฐานแห่งชาติ
6. ระบบประกันคุณภาพสำหรับการศึกษาและการฝึกอบรม อ้างถึงกรอบคุณลักษณะทั้งหมด รับผิดชอบการประกันคุณภาพ เพื่ออ้างอิงผลสัมฤทธิ์ในการอ้างอิง เป็นต้น

2. ASEAN Integration: Cross Mobility-Indonesia โดย Dr. Zulfikar Zen ประเทศอินโดนีเซีย

ตำแหน่งบรรณารักษ์จำแนกเป็นบรรณารักษ์งานเทคนิค บรรณารักษ์ทำหน้าที่หลัก และบรรณารักษ์โครงสร้าง ในอินโดนีเซียจะเรียกว่า Functional Librarians ทั้งนี้ จำแนกโดยการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์แต่ละประเภท เกษียณอายุไม่เท่ากัน บางระดับเงินเดือนเกษียณ 58 ปี 60 ปี และ 65 ปี ตามลำดับ

สมาคมและองค์กรทางบรรณารักษศาสตร์ของอินโดนีเซีย ที่มีบทบาทสำคัญ เช่น Indonesia Library Association (ILA), Managerial Board of Indonesian Mosque Library, Library Club of Indonesia, Forum of Indonesian Academic Library, Forum of Indonesian Special Library, Forum of Indonesian Public Library, Forum of Indonesia School Library, Association of Indonesian Library and Information Science Scholar, Association of Indonesia Information Workers เป็นต้น

Indonesian Library Association (ILA) and other organizations

บรรณารักษ์ชาวอินโดนีเซียหวังพึ่งสมาคมเป็นบ้านสำหรับเขาและเขาหวังว่าจะเป็นร่วมนงาและยึดติดในหมู่บรรณารักษ์ในประเทศอินโดนีเซีย

สมาคมโดยความสนับสนุนจากหอสมุดแห่งชาติได้ก่อตั้งหน่วยงานที่ออกประกาศนียบัตรทางวิชาชีพให้แก่บรรณารักษ์ที่เรียกว่า Professional Certification Agency for Librarian (PCN) เป็นสถาบันที่เป็นอิสระในการให้ประกาศนียบัตรแก่บรรณารักษ์

ประโยชน์ของ Librarian Competency Certification ช่วยแสดงให้เห็นว่าบรรณารักษ์มีสมรรถนะในการทำงาน บรรณารักษ์มีความมั่นใจ มีการวางแผนงาน วัดระดับความสำเร็จทางสมรรถนะได้ เป็นที่ยอมรับ ประสพผลสำเร็จตามความต้องการและการสนับสนุน

ห้องสมุด เป็นหลักประกันแก่ผู้ใช้บริการว่าบุคลากรที่ได้ประกาศนียบัตร จะมีสมรรถนะในสาขาวิชานี้ การรับคนเข้าทำงานจะพิจารณาจากประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ได้รับ

สถาบันการศึกษา ประกันความเหมาะสม เชื่อมโยงระหว่างสมรรถนะของบัณฑิตที่จบกับความต้องการของนายจ้าง พัฒนาด้านโปรแกรมการศึกษา และหลักสูตรการฝึกอบรม

รัฐบาลยึดประกาศนียบัตรเป็นหลัก ประกันความสำเร็จในโปรแกรมด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในห้องสมุด

มาตรฐานสมรรถนะการทำงาน แห่งชาติอินโดนีเซีย (Indonesian National Work Competence Standards (INWES/SKKNI)

วัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงวิชาชีพสำหรับบรรณารักษ์เพื่อทำหน้าที่ในบทบาทตัวกลางและผู้อำนวยการความสะดวkd้านสารสนเทศเป็นบรรณารักษ์ปฏิบัติงานเทียบเคียงสมรรถนะ-จัดกลุ่มบรรณารักษ์เชี่ยวชาญที่เข้ากับมาตรฐานที่ได้รับการรับรองจากองค์การที่ออกใบประกาศนียบัตร และบรรณารักษ์ที่มีมาตรฐานและมีคุณธรรมในวิชาชีพ

สมรรถนะ ประกอบด้วยสมรรถนะโดยทั่วไป เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่บรรณารักษ์ควรมีและจำเป็นต้องมีในการทำงานห้องสมุด ประกอบด้วยความสามารถพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์ ปรับปรุงแผนงานห้องสมุด สร้างสรรค์รายงานห้องสมุด

สมรรถนะหลัก (core competencies) เป็นทักษะพื้นฐานที่บรรณารักษ์ทุกคนจำเป็นต้องมีในการทำงานห้องสมุด ประกอบด้วย การคัดเลือกอุปกรณ์ห้องสมุด ทำการดูแลรักษาอุปกรณ์ห้องสมุด ทำรายการทรัพยากรห้องสมุด ทำรายการหัวเรื่อง ดูแลทรัพยากรห้องสมุด ให้บริการอ้างอิง สืบค้นข้อมูลแบบง่าย ส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ทำการรู้สารสนเทศ ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในงานบริการ

สมรรถนะเฉพาะด้าน เป็นสมรรถนะที่สูงขึ้น ประกอบด้วย เป็นผู้นำด้านการศึกษาผู้ใช้และห้องสมุด เขียนเอกสารเฉพาะด้าน เขียนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ดูแลรักษาทรัพยากรสารสนเทศ สืบค้นข้อมูลที่ซับซ้อน ออกแบบอาคารและเฟอร์นิเจอร์

ข้อจำกัดสำหรับแรงงานวิชาชีพชาวต่างชาติ

สืบเนื่องจากกฎระเบียบของประเทศ ผู้ใดก็ตามที่จะทำงานในประเทศอินโดนีเซียต้องมีใบอนุญาตให้ทำงานได้จากกระทรวงทรัพยากรและการย้ายถิ่นฐานเพื่อให้วิชาชีพที่อนุญาตให้ทำงานได้ส่วนใหญ่ต่างชาติจะทำงานกับเอกชนหรือสถาบันนานาชาติในประเทศอินโดนีเซียมีบรรณารักษ์ทำงานในห้องสมุดจำนวนจำกัด ในบางห้องสมุดเมืองใหญ่ ๆ ส่วนใหญ่ทำงานในห้องสมุดเฉพาะห้องสมุดสถาบันการศึกษาและห้องสมุดโรงเรียนนานาชาติ

3. ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians Malaysia Malaysian Library Group (MLG)

โดย Chin Loy Jyoon ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีสมาคมห้องสมุดดังนี้

- Library Association of Malay & Singapore- 1958
- Library Association of the Federation Malay State-1960
- Library Association of Malay (Branch in Singapore)-1963
- Library Association of Malaysia (PPM) -1998

กิจกรรมของ PPM จัดสัมมนา ฝึกปฏิบัติ พิมพ์วารสาร จัดหมายข่าว เอกสารการประชุม หาทุนให้รางวัลบรรณารักษ์/ห้องสมุด เป็นตัวแทนวิชาชีพเข้าร่วมกับโครงการระดับชาติ/ระดับนโยบาย กิจกรรมเครือข่ายในหมู่สมาชิกห้องสมุดสถาบันต่างๆ

ตำแหน่งงานทางห้องสมุดที่ยังคงมีอยู่

หน่วยงานภาครัฐ	สถาบันอุดมศึกษา	ภาคเอกชน
บรรณารักษ์	หัวหน้าบรรณารักษ์/หัวหน้าข้อมูล ข่าวสาร	บรรณารักษ์
ผู้อำนวยการทั่วไป รองผู้อำนวยการทั่วไป	รองหัวหน้าบรรณารักษ์อาวุโส รองหัวหน้าบรรณารักษ์	เสมียน ผู้ช่วยห้องสมุด
ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการอาวุโส ผู้ช่วยผู้อำนวยการอาวุโส ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยบรรณารักษ์อาวุโส ผู้ช่วยบรรณารักษ์ ผู้ช่วยห้องสมุด	บรรณารักษ์อาวุโส บรรณารักษ์	รองผู้อำนวยการ

ทักษะและสมรรถนะของวิชาชีพห้องสมุด (Library Professional)

ภาครัฐ	สถาบันอุดมศึกษา	ภาคเอกชน
ทั่วไป	ทั่วไป	ทั่วไป/หน้าที่
ขับเคลื่อนองค์กร กลยุทธ์ผู้นำ บริหารระบบ	มีความรู้ มีธรรมาภิบาล/ลงมือปฏิบัติอย่าง มีคุณธรรม	องค์กรห้องสมุด บริหารจัดการด้านการยืมคืน
การวางแผนกลยุทธ์ บริหาร จัดการมนุษย์ จัดการด้าน การบริหารและด้านการเงิน	การอนุรักษ์หนังสืออย่างง่าย ระบบคุณภาพ บริหารทรัพยากร	บริหารทรัพยากรบุคคล การจัดการความเสี่ยง
ขับเคลื่อนบุคลากร ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม	ทักษะมีวิสัยทัศน์ ทักษะการสื่อสาร	แนะนำหนังสือใหม่ในระบบ คอมพิวเตอร์
ก้าวไปข้างหน้า อุทิศตน มีความเป็นมิตร มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์	ระหว่างบุคคลและมวลชน เป็นพี่เลี้ยงและฝึกงาน คล่องแคล่ว มีทักษะด้านการวิเคราะห์และวิจัย	ใช้ภาษาอังกฤษได้ มีทักษะในการสื่อสารระหว่าง บุคคลและมวลชน

ทักษะและสมรรถนะที่ต้องการในวิชาชีพห้องสมุด

ภาครัฐ	สถาบันอุดมศึกษา
หน้าที่	หน้าที่
ความรู้ การจัดการห้องสมุด แนวโน้มและ ประเด็นที่เกี่ยวกับห้องสมุดในปัจจุบัน	ความรู้ การบริหารจัดการห้องสมุด การรับรองคุณภาพ โปรแกรมทางการศึกษา
ทักษะ	ทักษะ
ห้องสมุดดิจิทัล การพัฒนาเนื้อหา การพัฒนา ทรัพยากร การจัดการมัลติทรัพยากร เอกสาร และจดหมายเหตุ การอนุรักษ์ทรัพยากร	ห้องสมุดดิจิทัล การพัฒนาทรัพยากร การจัดการ มัลติทรัพยากร เอกสารและจดหมายเหตุ สถาบันที่ จัดเก็บ ที่ปรึกษา
สถาบันที่จัดเก็บ ที่ปรึกษาการวิจัย การรู้สารสนเทศ eHub Learning การจัดการ ความรู้	งานวิจัย การรู้สารสนเทศ e-Hub Learning การจัดลำดับมหาวิทยาลัย
การให้คำรับรองข้อมูล ข้อมูลวิชาการ	สิ่งพิมพ์ ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

4. ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians

โดย ผศ. ดร. พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ ประเทศไทย

การทำงานของชาวต่างชาติในประเทศไทย ต้องมีวีซ่า หนังสืออนุญาตให้ทำงานได้จากกระทรวงแรงงาน อาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย การจ้างแรงงานต่างชาติ อาชีพที่ไม่เปิดโอกาสสำหรับชาวต่างชาติตามกฎหมายการจ้างแรงงานต่างชาติ เช่น อาชีพวิศวกรเกี่ยวกับการออกแบบ สถาปัตยกรรม เกี่ยวข้องกับการออกแบบ เหมือง และงานเลขานุการ

- ไม่มีอาชีพทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
- อาชีพบรรณารักษ์ไม่ใช่อาชีพที่ควบคุม
- ในประเทศไทยอาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ไม่ต้องใช้ใบอนุญาตประกอบอาชีพ

ตัวอย่างการจ้างชาวต่างชาติในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรณีศึกษา) ต้องมีเอกสารดังนี้

ประวัติการศึกษา และเหตุผลในการจ้างงาน ประสบการณ์การทำงาน คุณวุฒิทางการศึกษา (มีใบประกาศ/ปริญญาบัตร) มีพาสปอร์ต non-immigrant B passport

สัญญา 2 ประเภท คือ มากกว่า 2 ปี และต่ำกว่า 2 ปี

มีหนังสืออนุญาตจากกระทรวงแรงงานให้ทำงานได้

อาชีพทางสารสนเทศศาสตร์ (IP) ใช้สารสนเทศในงานเพื่อทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้า อาชีพนี้จะทำให้สมบูรณ์ได้โดยการพัฒนา การจัดการทรัพยากรสารสนเทศและการบริหาร ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย อาชีพสารสนเทศ ไม่จำกัดเฉพาะบรรณารักษ์ ผู้จัดการความรู้ และหัวหน้าผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ผู้พัฒนาเว็บ ผู้ค้าข้อมูลข่าวสารและที่ปรึกษา

อาชีพด้านสารสนเทศในปัจจุบันเน้นสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ

สมรรถนะหลัก ได้แก่ ความต้องการของผู้ใช้และบริการ จัดการบุคลากรและทรัพยากร การใช้เทคโนโลยี

องค์การแห่งความรู้ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ/ความรู้ ความต้องการของผู้ใช้และบริการ สารสนเทศ การใช้เทคโนโลยี สมรรถนะทั่ว ๆ ไป มีภาวะผู้นำ มีทักษะในการสื่อสารระหว่างบุคคล

การประกันคุณภาพ นโยบายและการวางแผน เข้าใจภาระหน้าที่ คุณค่าและวิสัยทัศน์ขององค์กร สารสนเทศและทรัพยากรความรู้ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ประเมินและคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ มีความเชี่ยวชาญความรู้ด้านเนื้อหาและรูปแบบทรัพยากรสารสนเทศ จัดการการเข้าถึงทรัพยากรทั้งภายในและภายนอก จำแนกแยกแยะแหล่งสารสนเทศเหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้ รู้หลักการและวิธีการของความรู้องค์กร ความต้องการของผู้ใช้และการให้บริการสารสนเทศ วิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ การวิจัย วิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศ เข้าใจพฤติกรรมและการแสวงหาสารสนเทศ เชื่อมโยงผู้ใช้กับความต้องการสารสนเทศ และประเมินประสิทธิภาพบริการ

5. ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians Philippines

โดย Elizabeth R. Peralejo ประเทศฟิลิปปินส์

สถาบันที่เปิดสอนทางบรรณารักษศาสตร์ ระดับปริญญาตรี จำนวน 64 แห่ง ระดับปริญญาโท จำนวน 18 แห่ง

จำนวนห้องสมุดในประเทศฟิลิปปินส์

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย	จำนวน	726	แห่ง
ห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมและมัธยม	จำนวน	10,279	แห่ง
ห้องสมุดประชาชน	จำนวน	1,399	แห่ง
ห้องสมุดเฉพาะ	จำนวน	562	แห่ง

สิ่งที่ต้องการคือการฝึกปฏิบัติในวิชาชีพ

Republic Act No.9246 มีข้อบังคับที่ปรับปรุงให้ทันสมัยในเรื่องการฝึกอบรมทางบรรณารักษศาสตร์ที่กำหนดให้บรรณารักษ์ต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1. จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโททางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ (BLIS/MLIS)
2. ผ่านการสอบได้ใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพบรรณารักษ์
3. เป็นประชาชนชาวฟิลิปปินส์หรือชาวต่างชาติที่ประเทศของเขาพึงพาอาศัยประเทศฟิลิปปินส์ในเรื่องการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ
4. ลงทะเบียนโดยหน่วยงานที่ออกกฎหมายทางวิชาชีพ
5. เป็นสมาชิกองค์กรทางอาชีพที่เป็นที่ยอมรับ

ข้อจำกัดสำหรับชาวต่างชาติในการประกอบอาชีพ

1. แบบทดสอบการเข้าสู่ตลาดแรงงาน (Labor market test)

- ได้รับหนังสืออนุญาตจากแผนกแรงงานการจ้างงาน
- เอกสารที่ต้องเตรียมในการกรอกใบสมัครด้านเทคนิคตำแหน่งที่ปรึกษา กรอกใบสมัครงาน

สำเนาพาสปอร์ต พร้อมวีซ่า ถ้าจำเป็น ติดต่อการจ้างงานและการนัดหมาย

ทักษะและสมรรถนะที่ต้องการทางอาชีพห้องสมุด

A **สมรรถนะส่วนบุคคล** ได้แก่ มีทักษะในการสื่อสารทั้งพูดและเขียนดี ปฐมนิเทศการให้บริการลูกค้า ทักษะผู้นำ ทักษะการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนานตนเอง คุณธรรมและคุณค่า สมรรถนะระหว่างบุคคล และสมรรถนะทางด้านวัฒนธรรม

ทักษะและสมรรถนะที่ต้องการของวิชาชีพห้องสมุด

B **สมรรถนะทางวิชาชีพ** ได้แก่ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การจัดการบริการสารสนเทศ การจัดการเครื่องมือและเทคโนโลยีทางสารสนเทศ การจัดการองค์การสารสนเทศ

ทักษะและสมรรถนะที่ต้องการทางวิชาชีพห้องสมุด

ได้แก่ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ การคัดเลือก การทำรายการและการจัดหมวดหมู่ การจัดการมัลติมีเดีย การจัดการทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ การอนุรักษ์ และการจัดทำบรรณานุกรมและบทคัดย่อ

2. การจัดการบริการสารสนเทศ ได้แก่ บริการการเข้าถึง การให้คำปรึกษาผู้อ่าน บริการอ้างอิงตอบคำถาม การอบรมผู้ใช้บริการ การรู้สารสนเทศ บริการผู้ใช้สื่อกายนอก และบริการเด็ก

3. การจัดการเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1 สมรรถนะด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ บริการอินเทอร์เน็ตและการใช้เว็บ และความปลอดภัยด้านคอมพิวเตอร์และคุณธรรม

3.2 การใช้ประโยชน์จากเครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. การจัดการองค์การสารสนเทศ ได้แก่ แผนกลยุทธ์/การกำหนดนโยบาย การจัดการการเงิน/งบประมาณและการให้ทุน การจัดโครงการ/วิจัย การจัดการบุคลากร ประชาสัมพันธ์/การตลาด และการให้การสนับสนุน ความร่วมมือ/เครือข่าย และการจัดการสิ่งแวดล้อม

ชื่อตำแหน่งงานทางห้องสมุดที่ยังมีอยู่ นักจัดทำบทคัดย่อ บรรณารักษ์ด้านวิชาการ/สถาบันอุดมศึกษา นักจดหมายเหตุ นักบำรุงรักษา บรรณารักษ์ฐานข้อมูล นักจัดทำบรรณานุกรม บรรณารักษ์ด้านกฎหมาย บรรณารักษ์นักอนุรักษ์ผู้จัดการจัดการเอกสาร บรรณารักษ์บริการอ้างอิง บรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน บรรณารักษ์ห้องสมุดเฉพาะ บรรณารักษ์ระบบ ครูบรรณารักษ์

สรุปการประชุม Pre-CONSAL “ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians” จากการประชุมกลุ่มย่อยเกี่ยวกับการโยกย้ายแรงงานทางด้านบรรณารักษ์สรุปได้ดังนี้

การโยกย้ายแรงงานด้านบรรณารักษ์ในประเทศอาเซียน มีข้อแตกต่างในทางปฏิบัติในแต่ละประเทศ เช่น ในฟิลิปปินส์ การจะประกอบอาชีพบรรณารักษ์ได้ จะต้องผ่านการสอบรับรองจากสภาบรรณารักษ์แห่งชาติ และได้รับใบประกาศนียบัตรทางวิชาชีพ (license) การได้ license แต่ละครั้งจะมีระยะเวลา 3 ปี แต่สำหรับประเทศอื่น ๆ ยังไม่มีสภา เช่นนี้ เช่น ไทยและเมียนมาร์ ถ้าต้องการทำงานในหน่วยงานภาครัฐแห่งไหนก็ต้องผ่านการสอบข้อเขียนและการสอบสัมภาษณ์ของหน่วยงานนั้น หรือ ในประเทศไทย ถ้ามีการประกาศรับงานผ่านทางสำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ก็ต้องสอบขึ้นทะเบียนไว้กับ ก.พ. เพื่อไปบรรจุตามหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งทางบรูไนดารุสซาลามและฟิลิปปินส์เห็นว่า เป็นขั้นตอนที่ได้มาตรฐานพอสมควร และมีการกลั่นกรองที่เข้มงวด นอกจากนั้น ได้มีการแลกเปลี่ยนกันเรื่องความก้าวหน้าในทางวิชาชีพของบรรณารักษ์ในแต่ละประเทศโดยประเทศต่าง ๆ ได้สอบถามถึงประเทศไทยว่า ถ้าต้องการเลื่อนระดับ จะต้องทำอย่างไร จึงได้ให้คำตอบว่า ในการเลื่อนระดับของบรรณารักษ์ไทย ส่วนใหญ่จะต้องมีการทำผลงานทางวิชาการ เช่น รายงานการปฏิบัติงาน รายงานการวิจัยขนาดเล็ก หรือ มีการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ (แล้วแต่นโยบายและแนวทางการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน) ซึ่งเนื้อหาของข้อสอบ จะเกี่ยวกับวิชาชีพบรรณารักษ์

บรรณารักษ์จากทุกประเทศมีความเห็นตรงกันว่า เรื่องของภาษาไม่เป็นอุปสรรคในการทำงานข้ามประเทศเพราะบรรณารักษ์ปัจจุบันมีความสามารถทางภาษาอังกฤษดีขึ้นสามารถสื่อสารในการประชุมและในการทำงานได้ อย่างไรก็ตาม ทุกประเทศมีความเห็นตรงกันว่า ถ้าบรรณารักษ์จะไปทำงานนอกประเทศตน จะต้องเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะในประเทศไทยซึ่งไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง นอกจากนั้น สมาชิกกลุ่มมีความเห็นตรงกันว่า ควรจะได้มีการสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อดูว่าหลักสูตรของแต่ละประเทศ มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และจะได้นำไปพัฒนาหลักสูตรกลางซึ่งเป็นมาตรฐานของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้นมา

เอกสารอ้างอิง

Granda, Yolanda C. (2015). **Cross Border Mobility of Librarians.** (Pre-CONSAL Conventing, Bangkok Thailand, June 9, 2015).

Jyoon, Chen Loy. (2015). **ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians Malaysia.** (Pre-CONSAL Conventing, Bangkok Thailand June 9, 2015).

Peralejo, Elizabeth R. (2015). **ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians Philippines.** (Pre-CONSAL Conventing, Bangkok Thailand June 9, 2015).

Pimrumpai Premsmrit. (2015). **ASEAN Integration: Cross Border Mobility of Librarians-Thailand.** (Pre-CONSAL Conventing, Bangkok Thailand, June 9, 2015).

Zen, Zulfikar.(2015). **ASEAN Integraton: Cross Border Mobility of Librarians-Indonesia.** (Pre-CONSAL Conventing, Bangkok Thailand, June 9 , 2015).

